

A dark, atmospheric photograph of a person walking away on a path through a misty forest. The person is in the center, wearing a dark coat and a hat, walking away from the viewer. The path is light-colored, possibly snow or a dirt path, and is flanked by tall, thin trees. The background is very hazy, creating a sense of depth and mystery. The overall color palette is muted, with greys, blues, and browns.

Rakovszky Zsuzsa
A hullócsillag éve

MAGVETŐ

Rakovszky Zsuzsa: A hullócsillag éve

Rakovszky Zsuzsa
A hullócsillag éve
(Részlet)

(Részlet)

Magvető

© *Rakovszky Zsuzsa, 2005*
Kiadja a Magvető Könyvkiadó és Kereskedelmi Kft.
www.magveto.hu
ISBN 978-963-14-2790-5

Készítette: eKönyv Magyarország Kft.

I.

1950. I. 1.

Kedves Árpád és Flóra!

Szomorú ünnepünkön változatlan szeretettel gondolunk Rátok, és kívánunk a jó Istentől valami kis jót ebben a szomorú esztendőben. Lassan megvagyunk Mancival együtt, Dudi van itt Pestről, így most nagy az öröme.

Géza 11 hónapot kapott, amelyből 2 hónapot már kitöltöttek vettek. Karácsony estéjén az Ávó városházpincei fogdájában volt, hallgatta a toronyóra ütését, s mondta, sokat gondolt rátok.

Mancival együtt számtalanszor ölelünk-csókolunk. Az új esztendő azonban jobb legyen!

A ti Sándor bácsitok.

50. IX. 11.

Kedves Árpád!

Én őszig még 10 holdon gazdálkodom, de a többi földet mind átadtam. A Te földjeidet bérbeadom, három megbízható bérlőnek.

Holnap megyek Győrbe, hogy Lilly sógornóm utolsó hold földjét is felajánljam az államnak, édes Anyjával élnek Feketeerdőn nagy nyomorúságban.

Sajnálom, hogy Lexivel mostanában ritkán találkozhatom, ő önként települ ide-oda, így kevesebbet tudok közös ismerőseinkről, ő szokott engem tájékoztatni.

Flórának kézcsók, szeretettel ölel

Rudi

50. XII. 1.

Drága Flórikám!

Nagyon haragszom rád hogy legutolsó levelemre nem válaszoltál. Nem feltétlenül szükséges engem utánoznod. Hidd el hogy ha én nem is írok neked rendszeresen annak az az oka hogy sokkal több dolgom van, mint neked, aki egész nap rá ér. Lelkiismeretlenségnek tartom hogy tudod mennyire nyugtalankodom miattad és nem írsz.

Légszíves postafordultával válaszolni.

Elhatároztuk Rózsival, hogy karácsonyi ünnepek alatt lemegyünk hozzátok egy két napra, remélem, ad-digra meg lesz a kisfiu és szívesen fogtok látni.

Irj azonnal! Csókol bátyád

Feri

50. XII. 1.

Édes Egyetlenem!

Itt fekszem, még semmi komolyabb nincs, és olyan nagyon vágyom haza utánad! Szidom magamat, hogy minek siettem ennyire, most otthon ülhetnénk, és kártyázhatnánk! Próbáltam főzni a profot, hogy engedjen haza a hétvégére, de hallani sem akart róla. Olyan nagyon hiányzol, és úgy félek, hogy aggódsz miattam, amikor még semmi sincsen!

Édes egyetlenem, a gyereknek gumi pelenkát kell még beküldeni, nekem papucsot és pongyolát, mást semmit, minden van itt, ami kell. A kolbászt, amit a Bébé küldött, egyétek meg a Nennével nyugodtan.

Nem csinálsz nekem hosszú fogakat, Angyalom, mert itt egészen tűrhető a koszt, tegnap például borjúhús volt, grízzel!

A lakbécsekkek a vitrinben vannak, az ezüstdoboz alatt!

Nagyon nagy szeretettel, nagyon forrón csókollak, és alig várom a pillanatot, hogy megint együtt legyünk!
Flórád

1950. XII. 7.

Flórikám lelkem!

Mindig is angyalnak éreztelek, de most megbizonyosodtam, hogy valósággal is az vagy. Mert csak angyal tehette meg, hogy az én legdrágább barátomnak olyan édes Mikulást hozzon, akitől megforrósodik a szíve, új, szent értelmet kap az élete, és e sötét napokban újból találkozik a boldogsággal.

Hálás vagyok ezért Neked, köszönöm, és áldalak érte és imádkozom, hogy ezeknek a tele óráknak és napoknak szépsége soha se hagyjon el Benneteket.

Szeretlek, csókollak, és nagyon kérek, légy jó a parányi Piroskának hódolatteljes kézcsókjaimat tolmácsolni.

A ti Sándor bácsitok
(Manci az ágyat nyomja, de ő is csókjait küldi!)

52. I. 19.

Drága Flóra!

Mély megdöbbenéssel értesültünk szegény Árpád elhunytáról. Nem tudlak, drágám, vigasztalni, mert erre a nagy fájdalomra csak az idő hozhat enyhülést, de

tudom, mit jelentett néked az ő elvesztése. Milyen jó, hogy kicsi leányod ott van melletted, aki körülvesz szeretetével, és örök emléked Árpádtól, akit oly nagyon szerettél és kényeztetted.

Fogadd drágám részvétem kifejezését, s ez nem banalítás tőlem, de tudod, hogy Árpádot mi mennyire szerettük és értékeltük mindig, s azt is tudnod kell, hogy téged is a szívünkbe zártunk.

Szomorú szívvel, szeretettel csókol kisleányoddal együtt:

Lilly

Véghatározat

Sopron város tanácsa V. B. III. Igazgatási osztály

Tárgy: dr. Kürthy Árpád soproni lakos halálesete

Tudomásul veszem, hogy a Sopronban 1950. december 6-án született Kürthy Piroska felett a szülői hatalmat az anya, özv. Kürthy Árpádné szül. Stark Flóra gyakorolja.

Utasítom a törvényes képviselőt, hogy a leltározásban, ha az még nem történt volna meg, vegyen részt: a leltár alapján a kisk. vagyont vegye át és minden tekintetben tegye meg a szükséges intézkedéseket.

Gondoskodjék a kisk. épületének tűzkár elleni biztosításáról és a biztosítási díjak pontos befizetéséről.

Figyelmeztetem a törvényes képviselőt, hogy ha ebbeli kötelességének meg nem felelne, s ebből gyámoltjaira kár háramlanék, a mulasztásért felelősségre fogom vonni, esetleg az anyának szülői hatalmát megszüntetem.

Sopron, 1952. március 8.

Dr. Mollay János s. k. osztályvezető

A kiadvány hiteléül:
Horváth irodakezelő

Határok

A világot láthatatlan vonalak szabdalják darabokra. Minden egyes darabnak megfelel egy-egy szó: édes—keserű, hideg—meleg, jó—rossz, hétköznapi—ünnep, város—erdő, test—lélek, sötét—világos. Amikor kilökik a nehéz, zöld kaput (feketén kunkorgó vascsirádák hosszúkás üvegnégy-szögbe börtönözve), még otthon vannak: amikor becsukódik mögöttük, már nem. Délben (ha nyitva az ablak, többfelől is behallatszik a harangszó) egyetlen pillanat töredékéig, mint a mérleghinta, az idő a délelőtt és a délután között egyensúlyoz. Aztán a délelőtt könnyebbnek bizonyul és a levegőbe emelkedik — csúszni kezdenek a délután meredek lejtőjén az este felé. Ugyanez történik éjszaka is, míg ő alszik, alattomban a hétfőből kedd lesz, a szombatból vasárnap. A hangya, amelyik az árnyékuktól megremülve iszkol a konyhakövön, az egyik pillanatban még él, a következőben — a szomszéd Gabika szandáljának talpa alatt fekete lekvármaszattá szétkenődve — már nem. A hold, ahogy sárgán és rémületesen föllebeg a Holpárék kerítése mögül, az egyik éjszaka még hibátlanul, tökéletesen kerek, másnapra már egy vékony körömszilánknyi hiányzik belőle. Tél van és nyár van, pedig az előbb még ősz volt és tavasz: éjszaka van, pedig az előbb még nappal volt.

Van, ami eltűnt, elveszett, de visszajön: idővel megint kedd lesz és vasárnap, az elfogyott, körömszilánknyi hold újra megtelik, az anyja reggel elmegy, de este megjön a hivatalból. Máskor a dolgok egy óvatlan pillanatban átcsúsznak a határ túloldalára. Az eltiport hangya vagy a cserebogár, amelyet egy üres gyufásdobozba csukott és ottfelejtett — a krinolin-parókás porcelánnő, amelyik leesett és kettévált a derekánál — a fonnyadt, szirmát hullató csokor, amelyet már séta közben megunt és az anyja kezébe nyomott — ezek végleg és jóvátehetetlenül kicsúsztak önmagukból, valami más lettek, olyasmi, aminek talán nincs is neve. Valahányszor ilyesmi történik, és ő tehet róla —

és néha még olyankor is, ha nem —, szívfájdító, gyötrelmes bűnbánatot érez. „Ha vízbe tesszük, ugye, még föl-éled?” „Ugye, még meg lehet ragasztani?” Főként a dolgok gyanútlansága hasogatja éles fájdalommal a szívét, és az a gondolat, hogy mindez másképp is lehetett volna: az előbb még semmi baj nem volt, most pedig már minden jóvátehetetlen. Újra és újra megpróbálkozik vele, hogy visszaforgassa az időt addig a pontig, ahol még minden rendben volt — ennek látszólag semmi akadálya nincsen, az elképzelt történés pontosan olyan világos és valószínű, mint az, ami valóban megtörtént —, és mégis, minden alkalommal nekivágódik valamilyen láthatatlan akadálnak, mint a légy az ablaküvegnek.

Ha átlépünk egy határvonalat, mindenestül átlépjük. Ha csak a térdét nyúzza is le, attól fél, meg fog halni, mert már nem tökéletes — átlépte azt a határvonalat, amely a jót a rossztól, az épet a tönkrementtől elválasztja. Mert nemcsak a dolgok — ő maga sincsen biztonságban, övele is bármikor történhet valami visszafordíthatatlan. A teste az, ami kiszolgáltatja a véletlennek, az elromlásnak és a halálnak — a lelke szabadon járkal ide-oda a részekre szabaldalt világban, egyszerre lehet minden, minden történet minden szereplője. De a teste odaszegezi a nevéhez: Piroska —, az életkorához: öt év, a szókésbarnaságához, a szemüvegességéhez, és ahhoz, hogy elől kiáll egy foga, és mindig lóg a cipőfűzője (de csak akkor, ha a tükörben vagy egy kirakat üvegében meglátja magát: különben az és olyan lehet, aki és amilyen lenni akar). A teste gyanús és áruló hatalom, kiszolgáltatja a külső világnak, a fájdalom és a szégyen lehetőségének (sokszor azt hiszi, másoknak talán másféle teste van, csak az övével történnek mindenféle szégyenletes dolgok). A testét könnyen sarokba lehet szorítani, mert romlkony és törékeny — puhább és védtelenebb, mint az injekciós tű, amivel beadják az oltást, a kiskanál nyele, amivel a nyelvét leszorítják, vagy a csillogó fémcsipesz, amely védtelen orrlyuka felé közeledik, hogy kiszedje onnan a földugott vattacsomót (azért nyomta föl az orrába, hogy ő ma-

ga, saját akaratából ismételve meg a határsértést, amelyet a külvilág szokott elkövetni vele szemben — hogy ő maga legyen a támadó és a megtámadott).

A legfontosabb határvonal a halál. „Senki nem él örök-ké”, szokta mondogatni a nagynénje, ha meghallja, hogy ez vagy az az ismerőse „beadta a kulcsot”. „Sokára, nagyon sokára”, feleli az anyja (aki soha nem hazudik neki), amikor arról faggatja, ők is meghalnak-e egyszer. Meghalni az öregek szoktak, de nemcsak ők. Valakik bennétek egy házban, valakit elgázolt a vonat (átmászott a leeresztett sorompón, és a sínek közé szorult a lába), egy gyerekre ráborult a forró vizes üst, egy másik belefulladt az uszoda vizébe (gazdátlan szandál és rövidnadrág az öltözőben, kitárt karokkal lebegő, viaszsárga gyerekholttest a palackzöld vízben, abban, amelyikben ők is fürödtek a nyáron). Valakinek a kezében felrobbant egy szódásüveg, másvalaki darazsat nyelt, és az belülről megszúrta a torkát. Egy munkás leesett a háztetőről, egy kisgyerek meghalt szamárköhögésben. Valaki megkarcolta a kezét egy rozsdás szöggel, és meghalt vérmérgezésben.

A gondolat, hogy mindenki meghal egyszer, azért olyan képtelen és ijesztő, mert ha igaz, akkor az anyjára is vonatkozik — pedig még saját maga nélkül is könnyebben el tudja képzelni a világot, mint az anyja nélkül. Minden, ami titokzatos és ünnepi elragadtatást kelt — a naplemente, a karácsony, a hóesés, a vitrinben csillogó porcelán táncosnő, amelyhez ritkán szabad hozzányúlni —, de az is, ami boldogítóan megszokott és biztonságos — a szobájuk, az ágya, a benti világosság, amikor kinn már sötét van, és ők teát isznak és fokhagymás pirítóst esznek az állólámpa alatt —, mindez az anyjához kapcsolódik, az ő létezéséből táplálkozik, sőt valamiképpen azonos vele. Ha az anyja ott van a közelében, nem fél azoktól a mindenféle dolgoktól (a pókoktól és a sötétségtől, a villámlástól és az elalvástól, a betegségek-től és a holdtól, főleg a teliholdtól), amelyek-től különben rettegni szokott. Ha az anyja néha, nagy ritkán, nélküle megy el otthonról, ordítva és zokogva kíséri a kapu-

ig, belecsimpaszkodik a ruhájába, átöleli a derekát, Nenne alig bírja visszavonszolni a lakásba. Az anyja nem üti meg ilyenkor, nem is kiabál rá, szép szóval próbálja meg észhez téríteni, de ő látja a szemében a türelmetlenséget, és ettől csak még jobban zokog és őrjöng, mert megrémül az anyja pillantásától. Homályosan úgy érzi ilyenkor, hogy az, akit lát, talán nem is az anyja, hogy elcserélték, hogy egy másik lény vette magára az anyja testét, egy hideg, gonosz és könnyörtelen lény, aki közeli rokonságban áll a pókokkal és a sötéttséggel, a villámlással, a betegséggel és a teliholddal — sőt, talán azonos is velük valamiképpen. A gyanú és a félelem mindaddig nem oszlik el egészen, amíg az anyja haza nem jön, és oda nem ül az ágya szélére, hogy énekeljen neki.